

באפגניסטאן, ששכיות התרבות של הציוויליזציות והדתות האחרות כגון אלה שיוצגו בפסלי הענק של בודהה, נהרסו בחמת טירופו של הטליבאן ב־2001.

המשותף לכל הספרים - המאפיין באופן מובהק גם את **בית חמשת החושים** - הוא הסיפור האנושי המטלטל של "הגיבורים", שהם למעשה אנטי גיבורים מובהקים. הם אנשים שנקלעו לאותה סיטואציה מייאשת, החווים כל רגע, כל יום, את אימי המלחמה ואת סיכוייה לחייהם כמו גם את השחתת צלם האדם, קריסת ערכי היסוד של חברתם וקריסת מערכות המדינה. חרף זאת מנסים אותם "גיבורים" אפגנים לתפוס קומץ של פירווי חיים, גם אם הם שברים כל כך.

מרקוס קולדוול, אנגלי שהתאסלם כדי לממש את נישואיו לקטרינה, האשה האפגנית שאהב, קשר את חייו לחיי המדינה אפגניסטאן. למעשה הוא נולד אל קרקע המציאות האפגנית, בה שירתו הוריו, הרופא והאחות שהעניקו לאפגנים את טיפולם המסור. "קאבול", "קנדהאר" ושמות נוספים "היו המילים הראשונות שמע בחייו". בבגרותו, בחר לחיות עם קטרינה, רופאה אף היא, ועם בתם בבית בודד שמרתפו שימש בעבר מפעל בשמים ליד האגם הסמוך למקום ששמו אושה, למרגלות הרי טורה בורה. מרקוס וקטרינה טיפלו בנפגעי המלחמה האפגנים במסירות, אך המציאות המטרופת במדינת האסלאם הקיצוני הובילה לסקילתה למוות של קטרינה. גם גורל בתו לא שפר. היתה זו מציאות החיים של שנות השמונים של המאה העשרים, עת נלחם הצבא הסובייטי באפגניסטאן. משפחתו של מרקוס ספגה מכה קשה ואחד ממנופי הכוח שהעניקו לו את הכוח לצלוח עוד יום, היה הרצון לדעת מה עלה בגורל נכדו. קולדוול בן השבעים, המזכיר בקונגו הלבן דמות של נביא, "נביא בחורבנו" כפי שמתארו הסופר, ממשיך לאהוב את אפגניסטאן ומקווה כי היא תעלה מזור. האם יוכתרו חיפושיו אחר נכדו בהצלחה? ומיהי לארה? מיהו דיוויד? מיהם נאבי חאן, גול ראסול ו"הדוח" האפגנים? ומהו הסיפור האנושי של כל אחד מהם? יותר מכל, סיפורי האהבה מכמירי הלב המחברים בחוטים דקיקים את גיבורי הספר במציאות המלחמה האכזרית, מוכת היגון וההרס, כתובים ביד סופר מוכשרת אם כי לעתים כזו המכבידה בעודף תיאורים ובעודף אסוסיאציות.

נאדים אסלאם כתב גם את הספר המצוין **מפות לאוהבים אבדים** שיצא אף הוא בהוצאת מטר ב־2007 ושעליו המלצתי בחום באחד הגיליונות של 'עיתון 77'. ספר זה עוסק בחברת המהגרים הפקיסטנים בבריטניה. נדים אסלאם כתב גם את **עונת ציפורי הגשם** על פקיסטאן, שראה אף הוא אור בהוצאת מטר.

יהודית רונן

ממש בעת כתיבת דברים אלה, מדווחת התקשורת הבינלאומית על שגרת ההרג במדינה זו: 14 אזרחים, כולם נשים וילדים, נהרגו בתקיפה אווירית של נאט"ו על לוחמי טאליבן בדרום אפגניסטאן ומתאבד לבוש במדי שוטר פוצץ את עצמו בתוך מתחם מאובטח והרג שישה חיילים ואנשי משטרה. אירוע של שגרה. דיווח של שגרה. הספר **בית חמשת החושים** נוגע בשגרת אימים זו.

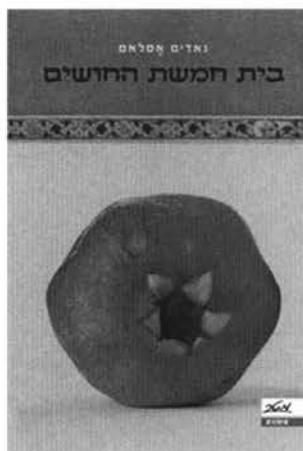
הצלחת **דודף העפיפונים** והעניין גובר באפגניסטאן דחפו הוצאות נוספות לתרגם לעברית ספרים מצוינים, הנוגעים בעומק הסיפור של אפגניסטאן ושל אנשיה השקועים במאבק הישרדות יומיומית. ברשימת ספרים זו בולטים: **מוכר הספרים מקאבול** (כתר), **אלף שמשות זזהרות** (מטר), **המסע של פרוונה** (שוקן), **סיא-סאר** (כרמל) ואחרים. ספר נוסף שראה אור באחרונה והמתייחס אף הוא (בחלקו) לאפגניסטאן הוא **צללים צדובים** (כתר).

הודות לשפע הספרים האלה, התרחבה מניפת הידע של הישראלים, המודעים היום לעובדה כי אפגניסטאן היא לא רק זירת מלחמה שדיממה באכזריות עקב העימות בין מעצמות העל בעידן המלחמה הקרה ואף ערערה את עוצמת האימפריה הסובייטית, שקרסה כעשור

מה'אמריקאית' אל העברית, למשל: "...כי היא מלכודת עכברים, אם ראיתי אחת בחיים" שאינה 'מלתבשת' על העברית; או הקושי הנובע מאובדן רובדי משמעות, למשל העובדה שבאנגלית 'hand' פירושו גם פועל, עובד, וסטיינבק מתמקד רבות בכפות הידיים של דמויותיו: כפותיו הענקיות של לני, כפתו הקטועה של קנדי, ידו המרוסקת של קרלי, להראותנו שהם חסרי-תועלת, פגומים ונכים ביותר ממוכן אחד. אולי הערת שוליים היתה מאירה נקודה כגון זו, אם כי המתרגמת מתייחסת לתמות רבות וגם לנושא הידיים באחרית הדבר מאירת העיניים שלה.

באשר ל"הנחש החליק בין קני הסוף" זוהי טעות נפוצה בעברית גרידא, שכן 'קנה' ו'סוף' הם שני צמחים שונים; ואכן, "שרלילה פלילית" לתרגום הביטוי הסלנגי "jail bait" (קטינה שניתן לטעות בה כבגירה בגלל נתונים גופניים נשיים בשלים) הוא מקורי ונועז, אבל אולי אינו משמר את משמעות הביטוי באנגלית. עם זה ראוי לציין שבחירה זו נבלעת בים של בחירות אחרות, מוצלחות מאוד, שעושות את התרגום לעברית לטוב, קולח ואותנטי.

עדנה שמש

שגרת האימים

נאדים אסלאם: בית חמשת החושים, מאנגלית: תלמה אדמון, הוצאת מטר 2011, 374 עמ'

לא מעט ספרים נכתבו במהלך העשור האחרון על האדם הנאבק על הישרדותו בזירת המלחמה הכרונית והעקובה מדם באפגניסטאן. לא מעט מבין הספרים האלה תורגמו לעברית. זוהי בהחלט חשיפה ספרותית מרשימה.

הוצאת 'מטר' היתה הראשונה, אם זיכרוני אינו מטעה אותי, שהסיטה עבור הקורא הישראלי את המסך רב השנים שחצץ בינו לבין בימת הספרות האפגנית היפה, גם אם רובה נכתב בידי גולים או מהגרים החיים במערב. כבר ב־2004 הוציאה 'מטר' לאור את הספר **דודף העפיפונים**, שכתב ח'אלד חוסייני ואשר ראה אור במערב שנה קודם ונהיה עד מהרה לרב מכר בינלאומי. בעקבות הצלחת הספר, בין השאר, תודות לאורות התקשורת שסיקרו בהרחבה את המתרחש באפגניסטאן - בסיס הבית של אלקאעידה אשר זעזעה את העולם בפיגועי טרור נורא בארצות הברית, ב־11 בספטמבר 2001. המתקפה הצבאית שניהלו ארה"ב וצבאות המערב בעקבות הפיגוע והמתנהלת גם בימים אלה נגד כוחות האסלאם הקיצוני וטרור הג'יהאד ברחבי אפגניסטאן, ממשיכה למקד את תשומת הלב הבינלאומית.